Euroopa Ombudsman

See lehekülg on tõlgitud masintõlkega [Linki]. *Masintõlkes võib olla vigu, mis võivad vähendada selgust ja õigsust; ombudsman ei vastuta mis tahes erisuste korral. Kõige usaldusväärsem ja õiguskindlam teave on algversioonis eespoolsel lingil (inglise keel). Lisateave on meie* keele- ja tõlkepoliitikas [Linki].

Otsus selle kohta, kuidas Euroopa Investeerimispank (EIP) võttis enne projektide rahastamist arvesse Aadria mere torujuhtme ja Anatoli torujuhtme keskkonnamõju (juhtum 2030/2020/NH)

Otsus
Juhtum 2030/2020/NH - **Alguskuupäev: {0}** 28/05/2021 - **Otsuse kuupäev: {0}** 27/04/2022 - **Asjassepuutuvad institutsioonid** Euroopa Investeerimispank (Haldusomavoli ei tuvastatud) |

Juhtum puudutas kahte Euroopa Investeerimispanga (EIP) poolt 2018. aastal rahastatud gaasijuhtmeprojekti. Kaebuse esitajad väitsid, et EIP ei olnud taganud, et projektide keskkonnamõju oleks asjakohaselt hinnatud.

Kuigi ombudsman juhtis tähelepanu piiratud läbivaatamisele, mida ta võib sellistel juhtudel läbi viia, algatas ta uurimise ja palus EIP-l esitada kaebuse esitajate väidete kohta täiendavaid dokumente. EIP-l paluti ka selgitada peamisi muutusi selles, kuidas ta tagab keskkonnakriteeriumide järgimise projektides, mida ta rahastab pärast seda, kui ta on võtnud kohustuse lõpetada fossiilkütuseprojektide rahastamine alates 2021. aasta lõpust.

EIP esitas vastusena piisavad selgitused. Ombudsman leidis, et ta on võtnud nõuetekohase hoolsuse menetluse raames asjakohaseid meetmeid tagamaks, et kahe torujuhtme mõju keskkonnale oleks nõuetekohaselt hinnatud. Ombudsman lõpetas uurimise, leides, et EIP haldusomavoli ei esinenud.

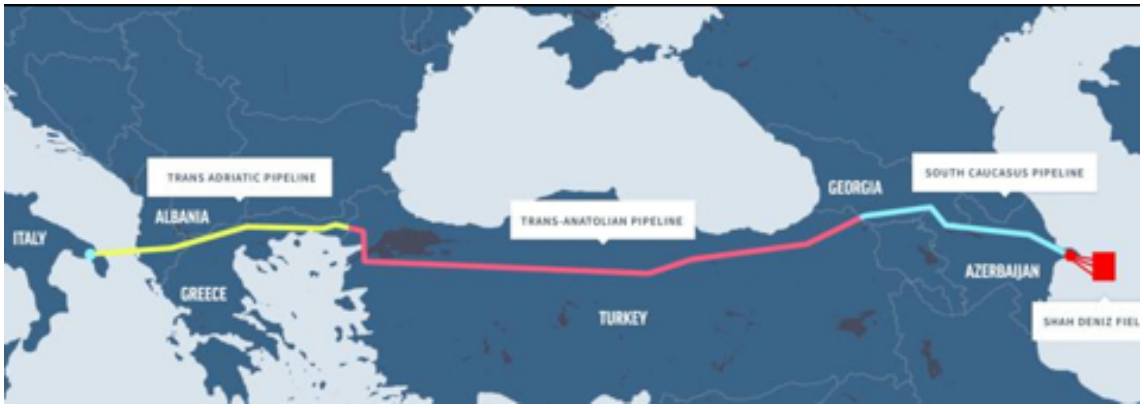
Kaebuse taust

1. Euroopa Investeerimispank (EIP) kiitis 6. veebruaril ja 15. märtsil 2018 heaks kaks laenu kahe gaasijuhtme – Aadria mere torujuhtme (TAP) ja Trans Anatoolia maagaasi torujuhtme (TANAP) ehitamise rahastamiseks. Mõlemad torujuhtmed on osa lõunapoolsest gaasikoridorist, mis on keeruline torustik, mis ühendab Kaspia mere Euroopaga. See toob Aserbaidžaanis

toodetud maagaasi Türgisse ja Euroopasse.

2. TANAP ületab Türgi piiri Gruusiaga ja on umbes 1 850 km pikk. TAP ületab Kreeka ja Albaania piiri Türgiga ja ühendab Itaalia gaasivõrku. See on umbes 878 km pikk. Mõlemat torujuhtme rahastati erinevatest allikatest: erainvesteeringud, riiklikud ametiasutused ja rahvusvahelised finantsasutused. EIP kiitis heaks 1,5 miljardi euro suuruse laenu TAPile ja 932 miljoni euro suuruse laenu TANAPile. Gaas hakkas torujuhtmete kaudu ELi voolama 2020. aasta novembris.

Lõunapoolse gaasikoridori kaart (allikas: www.sgc.az/en [Linki]):

3. Kaebuse esitajad on neljast keskkonnaorganisatsioonist koosnev rühm, mis jälgivad investeerimispanku ja keskkonnaküsimusi. Nad väidavad, et EIP ei suutnud tagada, et projektide keskkonnamõju oleks nende rahastamisel asjakohaselt kaalutud.

4. 2019. aastal esitasid kaebuse esitajad kaebuse EIP kaebuste lahendamise mehhanismile, mis on EIP sisemine aruandlusmehhanism, mille eesmärk on käsitleda EIP vastu esitatud kaebusi igaühe poolt, kes tunneb, et tema tegevus mõjutab seda. EIP-CM pidas väiteid põhjendamatuks ja jättis kaebuse 2020. aasta juulis rahuldamata [1] .

5. Kuna kaebuse esitajad ei olnud rahul sellega, kuidas EIP-CM nende kaebust menetles, pöördusid kaebuse esitajad 2020. aasta novembris Euroopa Ombudsmani poole.

Uurimine

6. Ombudsman algatas kaebuse uurimise ja palus EIP-l esitada dokumendid projektide TAP ja TANAP keskkonnamõju hindamise kohta. EIP-l paluti ka selgitada, kuidas on tema tavad muutunud 2018. aasta (kui kõnealuseid projekte rahastati) ja tänase (2019. aastal) vahel (2019. aastal muutis EIP oma laenupoliitikat ja võttis kohustuse lõpetada fossiilkütuste energia projektide rahastamine alates 2021. aasta lõpust). [2]

7. Uurimise käigus sai ombudsman EIP vastuse ja seejärel kaebuse esitajate märkused vastuseks EIP vastusele.

Ombudsmanile esitatud argumendid

8. Kaebuse esitajad esitasid ombudsmanile esitatud kaebuses üldise väite, et EIP ei nõudnud TAPi ja TANAPi projektide elluviijatelt täielikku ja täpset keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamist, hoolimata EIP eeskirjadest tulenevast kohustusest seda teha. [3] Eelkõige väitsid nad, et hinnangud hõlmasid ainult mõningaid lõunapoolse gaasikoridori piiratud osasid ega võtnud täielikult arvesse kontrollimatut gaasiheidet ja torujuhtmete võimsuse edasist suurenemist. Samuti ei olnud need omavahel kooskõlas, sest projekti elluviijad mõõtsid mõningaid kasvuhoonegaaside heitkoguseid torujuhtme teatud osades, mitte teistes (näiteks TAP Itaalia osas). Kaebuse esitajad väitsid, et EIP oli oma arvutustes kasutanud aegunud teadusandmeid, mis vähendasid torujuhtmete kliimamõju. Argumentide üksikasjalik kirjeldus on esitatud lisas.

9. EIP-CM järeldas, et kaebuse esitajate väited ei ole põhjendatud. Ta selgitas, et EIP on järginud projektide CO2 jalajälje hindamise suhtes kohaldatavaid standardeid ja taganud, et tema enda CO2-jalajälg täitis kõik puudused projekti elluviijate kliimamõju hindamises. EIP-CM märkas, et TANAPi projekti elluviija eksis kasvuhoonegaaside heitkoguste arvutamisel, kasutades vananenud väärtust, kuid leidis, et mõju on ebaoluline.

10. Vastuseks ombudsmani taotlusele esitas EIP peamised muudatused oma tavades alates 2018. aastast (kui TAPi ja TANAPi rahastati) kuni tänaseni. Oluline muudatus toimus 2019. aasta novembris, kui EIP võttis vastu uue energialaenupoliitika, [4] mille eesmärk oli tagada, et panga tegevus energiasektoris oleks kooskõlas ELi energia- ja kliimapoliitikaga ning Pariisi kokkuleppe eesmärkidega [5] . Euroopa Investeerimispank lõpetas 2021. aasta lõpus kahanemata fossiilkütuste, sealhulgas gaasiga seotud projektide rahastamise.

11. EIP on sellest ajast alates koostanud projektiarendajatele mitu suunist, sealhulgas sidusrühmade kaasamise, hüdroenergia arendamise ja COVID-19ga seotud projektide kohta.

12. Pärast 2021. aastal toimunud avalikku konsultatsiooni, milles kaebuse esitajad osalesid, vaatas EIP läbi ka projektide rahastamise eeskirjad (EIP keskkonna- ja sotsiaalpoliitika raamistik [6]). Eelkõige ajakohastas EIP 2013. aasta keskkonna- ja sotsiaalstandardeid (mis jõustusid pärast TAPi ja TANAPi rahastamist), et käsitleda uusi keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid probleeme ning saadud kogemusi. EIP läbivaatamine hõlmas eelkõige projektiarendajate rangemat kohustust tagada keskkonna- ja sotsiaaluuringutes esitatud teabe täielikkus ja piisav kvaliteet ning rangemaid nõudeid kasvuhoonegaaside heite ja kliimariskide kohta. Samuti lisati uus standard vahendatud rahastamise kohta [7] .

13. EIP rõhutas, et lähenemisviis, mida ta kasutas TAPi ja TANAPi projektide puhul, on parim tava. EIP oli läbi viinud nõuetekohase hoolsuse protsessid ja vaid ühe marginaalse puuduse (iganenud väärtus) tuvastas EIP-CM, kui ta uuris kaebuse esitaja väiteid. EIP ütles, et jätkab

samasugust lähenemisviisi tulevaste tehingute hindamisel, mis on sama keerukad kui TAP ja TANAP.

14. Kaebuse esitajad esitasid EIP vastuse kohta märkusi. Nad väitsid, et TAP ja TANAPi edendajad ei hinnanud kasvuhoonegaaside heitkoguseid, kui nad oleksid EIP standardite kohaselt pidanud läbi viima nõuetekohase keskkonnamõju hindamise. EIP arvutas need heitkogused osana oma hoolsuskohustusest, kuid tema enda CO2 jalajälje hindamine ei tohiks asendada projekti elluviijate kohustusi.

15. Kaebuse esitajad väitsid ka, et EIP keskkonna- ja sotsiaalpoliitika raamistiku läbivaatamisel ei käsitletud TAPi ja TANAPi projektidega seoses tuvastatud probleeme. Nad esitasid ombudsmanile avaliku konsultatsiooni käigus EIP-le saadetud ühise esildise koopia. Peamine probleem, mille kaebuse esitajad olid tõstatanud, oli see, et läbivaadatud raamistikus puudus selgus EIP hoolsuskohustuse osas seoses projektide keskkonna-, sotsiaal- ja inimõigustega. Nad kritiseerisid asjaolu, et EIP sisedokument, milles on esitatud hoolsuskohustuse täitmise tavad, ei olnud osa avalikust konsultatsioonist ega olnud avalikult kättesaadav.

Ombudsmani hinnang

16. Kaebus puudutab seda, kuidas EIP hindas kahe projekti keskkonnamõju, kui ta neid rahastas. Oluline on märkida, et torujuhtmete keskkonnamõju hindamise eest vastutavad peamiselt projektiarendajad (mitme era- ja riigi omandis oleva energiaettevõtte konsortsiumid), kelle tegevus ei kuulu Euroopa Ombudsmani pädevusse. Seega ei ole ombudsmani ülesanne antud juhul hinnata, kuidas projektiarendajad valmistasid ette torujuhtmete keskkonnamõju hindamisi, vaid seda, kuidas EIP tagas hindamise vastavuse oma rahastamiseeskirjadele.

17. EIP ei olnud ainus rahvusvaheline finantseerimisasutus, mis rahastas: projektides osalesid ka teised investorid ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (EBRD). See tähendab, et projekti elluviijad pidid järgima mitme finantseerimisasutuse, mitte ainult EIP keskkonna- ja sotsiaalseid kriteeriume. Kuna torujuhtmed läbisid mitut riiki, millest mõned olid ELi liikmesriigid, kohaldati erinevaid ELi ja/või riiklikke õiguslikke nõudeid [8] .

18. Selle läbivaatamise ulatus, mida ombudsman saab käesoleval juhul läbi viia, on piiratud. Ombudsman ei ole tehniline organ, mis oleks varustatud keskkonnamõju hindamise asjakohasuse ümberhindamiseks. Ombudsmani roll piirdub selle kindlakstegemisega, kas EIP andis kaebuse esitajatele mõistliku vastuse ning kas EIP enda hinnangus esineb menetlusviga või ilmne hindamisviga.

19. Olles analüüsinud EIP-CMi esialgset vastust 2019. aasta kaebusele, EIP selgitusi ja uurimise käigus saadud täiendavaid dokumente, **leiab ombudsman, et antud juhul ei esinenud EIP haldusomavoli** . Analüüsist ei nähtu – lisaks EIP-CMi poolt juba tuvastatud arvutusveale – EIP ilmset hindamisviga, kui ta kaalus TAPi ja TANAPi mõju keskkonnale. Kaebuse esitajate väidete üksikasjalik hinnang on esitatud lisas.

20. TAPi ja TANAPi projekti elluviijate koostatud keskkonnamõju hindamistest ilmnesid teatavad puudused, millest kaebuse esitajad teatasid. Eelkõige esines puudusi kasvuhoonegaaside heitkoguste arvutamisel ning hinnangutes ei võetud arvesse kogu projektide TAP ja TANAP mõjuala ning teiste projektide kumulatiivset mõju. EIP märkas neid puudusi ja võttis nõuetekohase hoolsuse raames asjakohaseid meetmeid. Ta palus projektiarendajatel koostada täiendavad mõjuhinnangud. EIP töötas välja ka oma CO2-jalajälje hindamise, et tagada projektide nõuetekohane üldine hindamine. Ombudsman leiab, et EIP tegutses antud olukorras mõistlikult.

21. Kaebuse esitajad väidavad, et EIP eksis, kui ta käsitas oma CO2 jalajälje hindamist TAPi ja TANAPi edendajate puuduvate hinnangute asendajana. Nad ütlesid, et see oleks pidanud nõudma, et projekti elluviijad esitaksid selle asemel täiendavad hinnangud. Ombudsman leiab siiski, et EIP hoolsuskohustuse täitmise protsess ei ole kavandatud projekti elluviijate keskkonnamõju hindamiste asendamiseks; pigem on tegemist eraldiseisva protsessiga, mida viiakse läbi sõltumatult, et kontrollida, kas rahastatud projektid vastavad EIP eeskirjadele. TAPi ja TANAPi puhul nõudis EIP projekti elluviijatelt täiendavate uuringute tegemist või täiendava teabe esitamist oma hoolsuskohustuse täitmise protsessi raames. EIP eeskirjades ei ole sätestatud kohustust nõuda arendajatelt lisateavet kõigil juhtudel, kui teave puudub [9] .

22. Ombudsman tunneb heameelt EIP esitatud täiendavate selgituste üle selle kohta, kuidas tema tavad on muutunud pärast seda, kui ta võttis 2019. aastal kasutusele ELi kliimapanga vaheseina (torujuhtmeid rahastati 2018. aastal). EIP vaatas pärast 2021. aastal toimunud avalikku konsultatsiooni läbi oma rahastatavate projektide keskkonna- ja sotsiaalse mõju eeskirjad. Eelkõige tugevdati projekti elluviijate nõudeid ja kohustusi esitada piisava kvaliteediga keskkonnauuringuid ning selgitada, kuidas projektid vastavad kliimakohustustele (eelkõige Pariisi kokkuleppe eesmärkidele). [10]

23. Ombudsman võtab teadmiseks kaebuse esitajate väited EIP keskkonna- ja sotsiaalpoliitika raamistiku läbivaatamise kohta. Läbivaatamine (ja vastav avalik konsultatsioon) toimus ombudsmani uurimisega samal ajal, kuid see ei ole selle osa. Ombudsman märgib siiski, et EIP sisedokument, milles kirjeldatakse tema hoolsuskohustuse täitmise tavasid, on avaliku konsultatsiooni käigus avaldatud EIP veebisaidil. [11] Kaebajad tõstatasid selle olulise küsimusena ja on kindel, et see on nüüd avalikustatud.

Järeldus

Uurimise põhjal lõpetab ombudsman selle juhtumi järgmise järeldusega:

Käesoleval juhul EIP haldusomavoli ei esinenud.

Kaebuse esitajat ja EIPd teavitatakse sellest otsusest **.**

Emily O'Reilly Euroopa Ombudsman

Strasbourg, 27.4.2022

Juhtumit 2030/2020/NH käsitleva otsuse lisa

Järgmistes punktides on esitatud rohkem üksikasju kaebuse esitaja peamiste väidete, EIP argumentide ja ombudsmani hinnangu kohta.

1) Projektide kogu mõjuala arvestamata jätmine

Kaebuse esitajad väitsid, et keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamisel ei võetud arvesse kogu TAPi ja TANAPi projektide mõjuala ega muude projektide kumulatiivset mõju.

EIP-CM vastas, et TAPi ja TANAPi projektide elluviijad on kohustatud enne EIP-lt rahastamise saamist läbi viima oma keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamise. EIP märkis varases etapis, et nende kahe projekti mõjuhinnangutes ei võetud arvesse lõunapoolse gaasikoridori muudest projektidest tulenevaid kumulatiivseid kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Seetõttu nõudis EIP, et projekti elluviijad viiksid läbi kumulatiivse mõju hindamise. TAP täitis ja avaldas oma veebisaidil täiendava teabe paketi, mis sisaldab kumulatiivseid arvutusi. [12] EIP märkis, et TANAP ei teinud seda. EIP viis siiski läbi kliimamuutustega seotud haavatavuse hindamise, mis põhines projektide mõjuhinnangutel, ja jõudis järeldusele, et kliimamõju oleks piiratud. EIP hindas ka kumulatiivseid kasvuhoonegaaside heitkoguseid osana TANAPi hoolsuskohustuse täitmise protsessist.

Ombudsmani hinnang:

EIP selgitas, et ta oli nõudnud projektiarendajatelt kumulatiivse mõju hindamist, kuid ainult TAP järgis seda. Ombudsman kontrollis teavet ja leidis, et TAP edendajad avaldasid tõepoolest täiendava dokumendi, milles võeti arvesse kumulatiivset mõju keskkonnale, sealhulgas kumulatiivseid kasvuhoonegaaside heitkoguseid. [13] TANAPi puhul hindas EIP oma hoolsuskohustuse täitmise protsessi raames kumulatiivseid kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Ombudsman kontrollis EIP hinnangut TANAPi kasvuhoonegaaside kumulatiivse heite kohta ja leidis, et EIP arvutused hõlmasid kogu lõunapoolse gaasikoridori, sealhulgas nendega seotud rajatiste heitkoguseid. [14] Kaebajad väitsid, et keskkonnamõju hinnangud sisalduvad erinevates dokumentides, kuid need tuleks koondada ühte. Ombudsman ei leidnud EIP eeskirjadest midagi, mis takistaks projektiarendajaid ajakohastamast ja esitades seega rohkem mõjuhinnanguid. Vastupidi, projekti elluviijaid kutsutakse üles ajakohastama oma keskkonnamõju hindamisi vajaduse korral lisauuringutega, mis lepitakse EIPga kokku iga juhtumi puhul eraldi [15] .

2) TAP Itaalia osa kasvuhoonegaaside heitkogused

Kaebuse esitajad väitsid, et TAP arendajad ei ole arvutanud kasvuhoonegaaside heitkoguseid

TAP Itaalia osa kohta, kuigi nad tegid seda Albaania ja Kreeka puhul.

EIP-CM selgitas, et TAP Itaalia osa puhul sisaldas mõjuhinnang kasvuhoonegaaside heitkoguste arvutusi, kuid peamiselt avamerel toimuva tegevuse puhul, ning heidet peeti ebaoluliseks.
Ombudsmani hinnang:
Ombudsman kontrollis teavet [16] ega leidnud, et EIP oleks selles osas teinud ilmse vea.

3) kasvuhoonegaaside kumulatiivne kontrollimatu heide

Kaebuse esitajad väitsid, et projektides ei hinnatud kogu lõunapoolse gaasikoridori kasvuhoonegaaside kumulatiivset kontrollimatut heidet.

EIP-CM vastas, et projektide mõjuhinnangutes on arvesse võetud ja arvutatud väljapääsmatuid ja väljalastavaid heitkoguseid (väljapääsmatu ja ventileeriv heide TANAPi puhul ja TAP puhul ainult ventileerimise heide) [17] . EIP viis läbi CO2 jalajälje hindamise, mis hõlmas kogu lõunapoolse gaasikoridori projekti taristut hõlmava kogu kasvuhoonegaaside heite arvestust. Kaebuse läbivaatamisel täheldas EIP-CM, et TANAPi projekti elluviijad olid arvutanud projekti heitkogused vananenud väärtusega [18] . Kuid pärast ajakohastatud väärtuse ümberarvutamist leidis komisjon, et mõju oli tühine (vähem kui 1 % kogu lõunapoolse gaasikoridori koguheitest).
Ombudsmani hinnang:
Ombudsman kontrollis uurimise käigus saadud EIP CO2-jalajälje hinnangut. Ombudsman kinnitab, et see hõlmas kõiki kasvuhoonegaaside heiteid (sealhulgas kontrollimatuid heitkoguseid), mis hõlmavad kõiki lõunapoolse gaasikoridori projekti taristuid. EIP-CM tunnistas, et TANAPi heitkoguste arvutamisel oli tehtud viga, mis kasutas vananenud väärtust, kuid leidis, et vea mõju võrreldes põlemise koguheitega oli tühine (alla 1 %). Vastupidiste tõendite puudumisel leiab ombudsman, et EIP hinnang ja lähenemisviis on mõistlikud.

4) vananenud väärtus torujuhtmete kliimamõju hindamiseks

Kaebuse esitajad väitsid, et EIP kasutas CO2 jalajälje hindamise ja arvutusmetoodika alusel torujuhtmete kliimamõju hindamiseks aegunud väärtust.

EIP-CM selgitas, et oma CO2-jalajälje hindamise ettevalmistamisel kasutas EIP ise oma arvutustes vananenud väärtust. EIP-CM leidis, et EIP on pärast seda ajakohastanud oma juhenddokumenti ajakohastatud väärtusega [19] .
Ombudsmani hinnang:
EIP ise oli oma arvutustes kasutanud valet väärtust, sest võrdlusdokumendis (EIP projekti CO2-jalajälje metoodika, versioon 10.1) osutati ikka veel aegunud väärtusele. Sellest ajast alates on seda väärtust ajakohastatud viitedokumendi praeguses versioonis (versioon 11.1). [20] Sellisena leiab ombudsman, et EIP tegutses selles aspektis mõistlikult.

5) torujuhtmete suurenenud võimsuse arvesse võtmata jätmine

Kaebuse esitajad väitsid, et EIP hindas kasvuhoonegaaside heitkoguseid ainult projektide esimeses etapis, mitte järgmistes etappides, mil torujuhtmed toimiksid täisvõimsusel.

Vastuseks kaebusele selgitas EIP-CM, et EIP arvutas kasvuhoonegaaside heitkoguseid ainult projektide esimese etapi kohta, sest see oli ainus EIP rahastatud etapp. Torujuhtmete edasise laiendamise või ajakohastamise suhtes, kui seda rahastab EIP, tuleks täiendavalt hinnata CO2-jalajälge. EIP-CM jõudis järeldusele, et CO2-jalajälje hindamine 1. etapis oli täielikult kooskõlas EIP eeskirjadega.

Kaebuse esitajad rõhutasid, et võttes arvesse ainult projekti 1. etappi, mille võimsus on väiksem, vähendas EIP TAPi ja TANAPi tekitatud kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Nad ütlesid, et vastupidiselt EIP väidetele suureneks torujuhtme võimsus aja jooksul tänu maagaasi edasisele kokkusurumisele, ilma et oleks vaja täiendavaid investeeringuid.
Ombudsmani hinnang:
EIP otsustas hinnata kasvuhoonegaaside heitkoguseid ainult projektide esimeses etapis . Esimeses etapis võeti arvesse torujuhtme võimsust 10 miljardit kuupmeetrit aastas TAP puhul ja 16 miljardit kuupmeetrit TANAPi puhul, samas kui järgmistes etappides suureneks võimsus TAPi puhul 20 miljardi kuupmeetrini ja TANAPi puhul 24 miljardi kuupmeetrini. EIP selgitas, et ta viib läbi eraldi CO2 jalajälje hindamise juhul, kui ta otsustab rahastada torujuhtmete edasist laiendamist või ajakohastamist. Ombudsman peab seda selgitust mõistlikuks. Kaebuse esitajad väitsid, et torujuhtme võimsus suureneks ilma täiendavate investeeringute vajaduseta, kuid tõendid osutavad pigem vastupidisele: täiendavate kompressorjaamade ehitamine on vajalik, kui TAP ja TANAP soovivad suurendada torujuhtmete võimsust. [21] Sellise ehitamise puhul – kui seda rahastaks EIP – tuleks siis eraldi hinnata CO2 jalajälge.

6) Usaldusväärne lähtestsenaarium (ilma projektita)

Kaebuse esitajad väitsid, et EIP CO2-jalajälje hindamisel ei esitatud usaldusväärset lähtestsenaariumi projektide mõju võrdlemiseks muude alternatiividega, kui torujuhtmeid ei ehitata.

EIP-CM vastas, et EIP eeskirjade kohaselt nõuab usaldusväärne põhistsenaarium (projektita stsenaarium) ette näha, mis juhtuks siis, kui projekte ei ehitata ja sama kogus gaasi imporditakse alternatiivsete marsruutide kaudu. EIP ütles sel ajal, et alternatiivid torujuhtmetele on Venemaa gaasi import Nord Stream 2 ja Ukraina transiiditorustike kaudu või veeldatud maagaasi import Ameerika Ühendriikidest. EIP-CM leidis, et EIP oli CO2-jalajälje hindamiseks koostanud usaldusväärse ja realistliku alusstsenaariumi.

Kaebuse esitajad rõhutasid, et EIP ei ole kaalunud stsenaariumi, mis sisaldaks energia säästmisele suunatud meetmeid ja poliitikat, selle asemel et suurendada maagaasi impordivõimsust.
Ombudsmani hinnang:

„Usutav lähtestsenaarium“ on mõeldud selleks, et võrrelda projektide mõju muude alternatiividega, kui torujuhtmeid ei ehitata. Ombudsman ei leia EIP kavandatud alternatiivsest stsenaariumist midagi, mis viitaks märkimisväärsele kõrvalekaldumisele tema enda eeskirjadest. Tol ajal oli täiesti mõistlik, et EIP nägi ette stsenaariumi, mille kohaselt gaasivool Euroopasse jätkub juba olemasolevate torujuhtmete kaudu (Venemaa, USA, Ukraina). Kaebuse esitajad väidavad, et EIP ei võtnud arvesse Venemaa torujuhtmete vanust ning oleks pidanud prognoosima alternatiivset stsenaariumi, mis keskenduks energiasäästupoliitikale. Ombudsman märgib siiski, et EIP eeskirjades ei ole midagi, mis kohustaks EIPd välja töötama alternatiivseid stsenaariume sellise üksikasjalikkusega. [22]

7) Albaania rahvusvahelised kohustused vähendada oma süsinikdioksiidi heitkoguseid

Kaebuse esitajad väitsid, et projektid ohustasid tõsiselt Albaania võetud rahvusvahelisi kohustusi vähendada süsinikdioksiidi heitkoguseid. TAP-projekti prognoositud kasvuhoonegaaside heitkogused moodustaksid 7 % Albaania aastasest koguheitest, kuigi Albaania oli lubanud vähendada oma süsinikdioksiidi heitkoguseid 11,5 % enne 2030. aastat. Projekti elluviijad ei esitanud leevendusstrateegiaid, et leevendada olulist mõju, mida TAP avaldaks Albaania kasvuhoonegaaside inventuurile.

EIP-CM ütles, et puuduvad tõendid selle kohta, et Albaania ei täida oma rahvusvahelisi kohustusi vähendada oma süsinikdioksiidi heitkoguseid. Lisaks valmistasid TAP edendajad ette majandamiskava, mille eesmärk on tegeleda jääkmõjudega ning pakkuda Albaaniat läbivale TAP lõigule leevendusmeetmeid ja kaitsemeetmeid.

Ombudsmani hinnang:

Ombudsmani ülesanne ei ole hinnata, kas kolmas riik täidab oma rahvusvahelisi kohustusi seoses kliimamuutustega. Kaebuse esitajate peamine väide on, et TAP arendajad ei olnud esitanud leevendus- või kompensatsioonimeetmeid, mis olid EIP nõuetega vastuolus. EIP-CM selgitas, et tehnilise tegevuskava edendajad koostavad leevendusmeetmetega täiendava dokumendi. Ombudsman kinnitab, et TAP edendajad on vahepeal sellise dokumendi avaldanud. [23] Dokumendis esitatakse vahendid ja protsessid, mis on kasutusel, et hallata heitkoguseid käitamisetapis, sealhulgas kasvuhoonegaaside heitkoguseid, ning seada mõõdetavad eesmärgid kasvuhoonegaaside, sealhulgas kontrollimatute heitkoguste vähendamiseks. Ombudsman leiab, et EIP on andnud mõistliku vastuse kaebuse esitajate argumentidele selle aspekti kohta.

[1] EIP-CM avaldas juhtumi kohta teabe ja oma järelduste aruande oma veebisaidil: https://www.eib.org/en/about/accountability/complaints/cases/tap-tanap [Linki]

[2] Vt

https://www.eib.org/en/press/all/2019-313-eu-bank-launches-ambitious-new-climate-strategy-and-energy-lending-po
. [Linki]

[3] TAPi ja TANAPi projektide hindamise ajal oli EIP-l keskkonna- **ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse raamistik** , mis koosnes i) 2009. aasta keskkonna- ja sotsiaalsete põhimõtete ja standardite [Linki] deklaratsioonist (aruandes selgitati keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid nõudeid, mille alusel EIP rahastab projekte) ja ii) keskkonna- ja sotsiaalsete standardite käsiraamatust ([Linki] käsiraamatus kasutati aruandes kirjeldatud keskkonnastandardeid EIP töötajate järgitavates tegevustavades). EIP avaldas ka projekti CO2-jalajälje metoodika [Linki] (versioon 10.1), milles selgitatakse, kuidas EIP töötajad peaksid arvutama EIP rahastatavate investeerimisprojektide CO2-jalajälge. EIP ajakohastas oma raamistikku 2021. aastal pärast avalikku konsultatsiooni (vt: https://www.eib.org/en/about/priorities/climate-action/environment-sustainability/index.htm [Linki]).

[4] Vt: https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_energy_lending_policy_en.pdf [Linki]

[5] Pariisi kokkulepe on õiguslikult siduv ülemaailmne kliimamuutuste kokkulepe, mis võeti vastu 2015. aasta detsembris Pariisi kliimakonverentsil (COP21). Pariisi kokkuleppes on sätestatud ülemaailmne raamistik, et vältida ohtlikke kliimamuutusi, piirates globaalset soojenemist alla 2 °C. Samuti on selle eesmärk tugevdada riikide suutlikkust tulla toime kliimamuutuste mõjuga ja toetada neid nende jõupingutustes. EL ja selle liikmesriigid on lepingu osalised.

[6] Vt joonealune märkus 3.

[7] Vt EIP uusi keskkonna- ja sotsiaalstandardeid, eelkõige 1. standardit keskkonna- ja sotsiaalse mõju ja riskide kohta, 5. standardit kliimamuutuste kohta ja standardit 11 vahendatud rahastamise kohta, kättesaadav aadressil: https://www.eib.org/en/publications/eib-environmental-and-social-standards [Linki]

[8] Muu hulgas: ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsioon (UNFCCC [Linki]) ja selle Kyoto protokoll, direktiiv 2011/92/EL ([Linki] keskkonnamõju hindamise direktiiv) ja direktiiv 2003/87/EÜ ([Linki] kasvuhoonegaaside heitkoguste direktiiv).

[9] EIP keskkonna- ja sotsiaalsete standardite käsiraamatu II köites (2. detsembri 2013. aasta versioon 9.0, mis kehtis TAPi ja TANAPi hindamise ajal) on märgitud, et „ *211. Olemasolevate dokumentide dokumendikontrolli ja hindamismissiooni põhjal teeb rühm kindlaks, kas projekti elluviija peab tegema täiendavaid uuringuid, et järgida EIP keskkonna- ja ohutusstandardeid. Sageli on vaja täiendavaid uuringuid, et käsitleda suuremaid küsimusi, nagu piiriülesed küsimused, kumulatiivsed mõjud, ohud elutähtsatele elupaikadele või ökoloogiliselt tundlikele aladele, loodusvarad või seaduslikult kaitstud alad, piirkondliku tegevuskava ja põlisrahvaste arendamine.* “ (lk 138)

[10] Vt lõige 12.

[11] Saadaval aadressil https://consult.eib.org/consultation/essf-2021-en/user_uploads/eib-environmental-and-social-handbook.pdf [Linki]

[12] Saadaval aadressil: https://www.tap-ag.com/sustainability/lenders-requirements/taps-operational-esch-management-system/$18902/$18 [Linki]

[13] Kokkuvõte on kättesaadav aadressil: https://www.tap-ag.com/sustainability/lenders-requirements/cumulative-impact-assessment-executive-summary/$27 [Linki]

[14] EIP CO2 jalajälje hindamine TANAPi puhul hõlmab seotud ja kõrvalprojektide CO2 heitkoguseid nii eelnevates kui ka järgnevates etappides: Shah Deniz 2 väli, muud koridori torujuhtmed (TAP, SCPx) ja lõppkasutuse põletamine. Dokument on kättesaadav siin: https://www.eib.org/attachments/registers/79751193.pdf [Linki]

[15] Vt „EIP keskkonna- ja sotsiaalstandardid“, 1. standardi punkt 35, kättesaadav aadressil https://www.eib.org/attachments/strategies/environmental_and_social_practices_handbook_en.pdf [Linki].

[16] Vt TAP Itaalia osa kohta tehtud keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamise mittetehniline kokkuvõte, kättesaadav aadressil: https://www.tap-ag.com/sustainability/esia-documents/esia-italy-in-english/$3513/$3514/$3517 [Linki] Dokumendis võetakse arvesse avameretoimingute (vt lk 41) ja õhusaasteainete, näiteks lämmastikdioksiidi (NO2), tahkete osakeste (PM10) ja süsinikmonooksiidi (CO) heidet maismaal toimuva tegevuse puhul (vt lk 47). Heidet peetakse väheoluliseks.

[17] Jätkumatu heide on heide, mida füüsiliselt ei kontrollita, kuid mis tuleneb kasvuhoonegaaside tahtlikust või tahtmatust heitest. Need tulenevad tavaliselt kütuste ja muude kemikaalide tootmisest, töötlemisest, säilitamisest ja kasutamisest, sageli liigeste, tihendite, pakendamise, tihendite jms kaudu. Ventilatsiooniheide on heide, mis tavaliselt eraldub taimede tegevusega seotud tahtliku tegevuse käigus. Väljalastav heide on põhimõtteliselt hõlmatud kontrollimatu heite määratlusega.

[18] Metaani globaalse soojenemise potentsiaali indeksi (CH 4) kehtestas ÜRO valitsustevaheline kliimamuutuste rühm (IPCC) 1996. aastal 21-le ja seejärel ajakohastati 2007. aastal 25-le. TANAPi mõjuhinnangus kasutati vana väärtust (21).

[19] EIP ajakohastatud projekti CO2 jalajälje metoodikas (versioon 11.1, juuli 2020) kasutatakse kooskõlas valitsustevahelise kliimamuutuste rühma viimaste hinnangutega metaani globaalse soojendamise potentsiaali indeksit (CH 4) **28** . Vt metoodika lk 41, kättesaadav aadressil: https://www.eib.org/attachments/strategies/eib_project_carbon_footprint_methodologies_en.pdf

[Linki]

[20] Metoodika versioon 11.1 on kättesaadav aadressil https://www.eib.org/en/about/cr/footprint-methodologies.htm ([Linki] viimati vaadatud 8. märtsil 2022).

[21] TAP veebisaidil [Linki] selgitatakse, et: „ *Kraani praegune tegevusvõimsus on 10 miljardit kuupmeetrit aastas (bcm/a). Kahe* kompressorjaama lisamise ja olemasolevate kompressorjaamade muutmisega saab olemasolevat *torujuhtme võimsust suurendada 20 miljardi kuupmeetrini a.“* (rõhuasetus lisatud). TANAPi veebisait [Linki] ütleb: „ *Peaaegu on torujuhtme ülekandevõimsus 16 miljardit kuupmeetrit, kuid lähiaastatel suurendatakse seda 24 miljardi kuupmeetrini ja seejärel 31 miljardi kuupmeetrini* koos täiendavate investeeringutega . *(...) 2 Kompressorjaamad* (kui ülekandevõimsus suureneb 31 miljardi kuupmeetrini, suurendatakse kompressorjaamade arvu 7-ni *).* “ (rõhuasetus lisatud)

[22] EIP projekti CO2-jalajälje metoodika versioonis 10.1 on öeldud, et „ *projekti lähtestsenaarium (või „ilma projektita“ stsenaarium) on määratletud kui eeldatav alternatiivne vahend kavandatud projekti väljundi saavutamiseks. Lähtestsenaariumis tuleb seetõttu pakkuda välja pakutud projekti tõenäoline alternatiiv, mis i) tehnilises mõttes vastab nõutavale väljundile; ning ii) on majanduslike ja regulatiivsete nõuete seisukohast usaldusväärne* .“

[23] Vt õhusaasteainete *heitkoguste juhtimise menetlus* , mis avaldati 2020. aasta septembris, kättesaadav aadressil: https://www.tap-ag.com/sustainability/lenders-requirements/esch-management-operations/$18964/$18963/$19030 [Linki]